

Herziening inrichting natuurcompensatie Westergouwe

Beoordeling ecologische haalbaarheid

Definitief

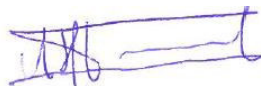
Projectbureau Westergouwe

Grontmij Nederland B.V.
Waddinxveen, 27 juli 2011

Verantwoording

Titel : Herziening inrichting natuurcompensatie Westergouwe
Subtitel : Beoordeling ecologische haalbaarheid
Projectnummer : 278404
Referentienummer : DT/278404/01
Revisie : D1
Datum : 27 juli 2011

Auteur(s) : drs. E.F. Thomassen
E-mail adres : Eric.Thomassen@Grontmij.nl
Goedgekeurd door : Mr. A.H. Tuitert
Paraaf goedgekeurd :

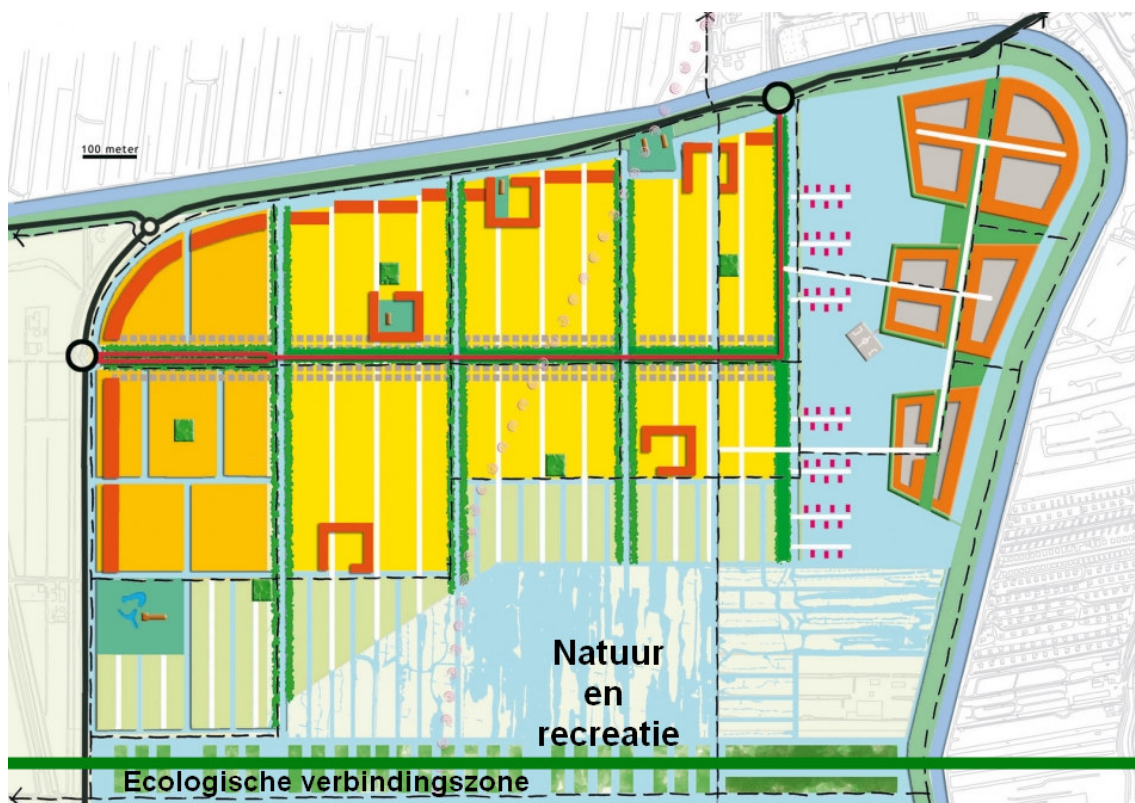
Contact : Coenecoop 55
2741 PH Waddinxveen
Postbus 190
2740 AD Waddinxveen
T +31 182 62 55 00
F +31 182 62 55 10
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Kaders natuurontwikkeling.....	6
2.1	Natuurcompensatie.....	6
2.2	Verbindingszone	6
3	Beoordeling aangepast ontwerp	8
3.1	Inleiding.....	8
3.2	Beoordeling natuurcompensatie	9
3.3	Beoordeling verbindingszone.....	9
4	Conclusies en aanbevelingen	11
5	Geraadpleegde bronnen	12

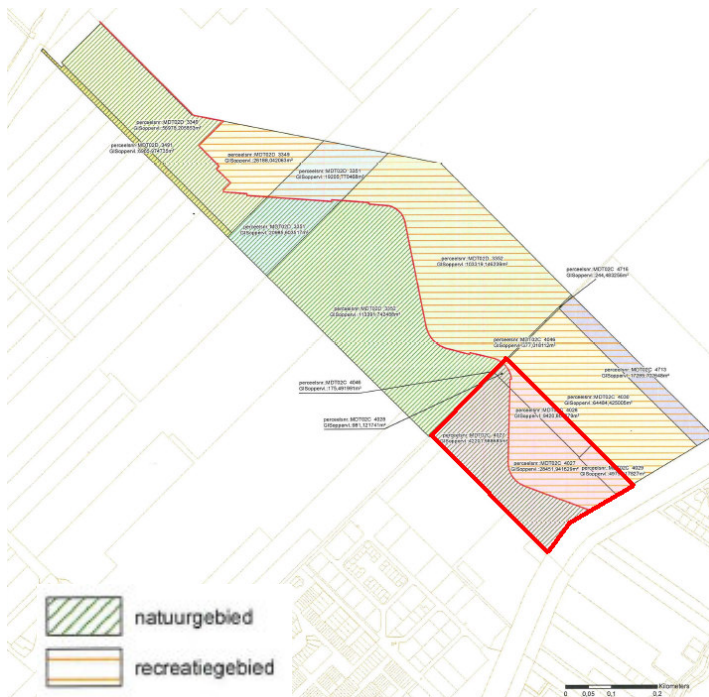
1 Inleiding

Het Projectbureau Westergouwe is voornemens de locatie 'Westergouwe' tussen Moordrecht en Gouda te ontwikkelen tot nieuwbouwwijk. Het betreft een plan voor de ontwikkeling van het agrarische buitengebied van een deel van de Zuidplaspolder tot woon-, natuur- en recreatiegebied. Het westelijke deel van het plangebied wordt ontwikkeld tot natuur- en recreatiegebied.

Figuur 1.1 Inrichtingsschets voor Westergouwe. Aan de westkant, hier onder in beeld, ligt de taps toeloopende strook voor recreatie en natuur. De groene lijn geeft globaal de ligging van de gewenste verbindingszone aan.

Het natuurgebied dient als natuurcompensatie voor de ontwikkeling van de woonwijk en valt bovendien samen met de door de provincie geplande ecologische verbindingszone tussen Bentwoud en Hollandsche IJssel/Blokboezems. De bedoeling was aanvankelijk ook de gehele strook aan de uiterste westkant van het plangebied als natuurgebied in te richten. Dit is in de huidige situatie echter niet meer mogelijk omdat de percelen in de uiterste zuidwesthoek niet meegenomen kunnen worden in de natuurontwikkeling.

Figuur 1.2 Plangebied natuur en recreatie Westergouwe. Het roodomlijnde deel onderin beeld kan niet meer opgenomen worden in de realisatie.

Voor de natuurcompensatie die vanuit de planontwikkeling noodzakelijk is, moet daarom een alternatief gezocht worden. Dit alternatief kan gemakkelijk gerealiseerd worden binnen het voor natuur en recreatie begrensde gebied door het deel voor natuur wat uit te breiden. De verbindingzone komt dan nog steeds uit bij de boezem, alleen ongeveer 100 meter naar het noord-westen. Daarbij moet echter wel onderzocht worden of de gewenste kwaliteit natuur nog steeds behaald kan worden, zowel voor wat betreft compensatie vanuit het project als voor de doelen van de verbindingzone.

Figuur 1.3 Oorspronkelijk geplande natuurgebied (lichtgroen) en aanpassing natuurgebied (donkergroen). De totale oppervlakte van het natuurgebied blijft gelijk.

2 Kaders natuurontwikkeling

2.1 Natuurcompensatie

De natuurcompensatie die noodzakelijk is vanwege de aanleg van de woonwijk Westergouwe betreft vijf soorten die voorkomen in het plangebied:

- Meervleermuis
- Ringslang
- Steenuil
- Boerenwaluw
- Huiswaluw

De effecten van de planontwikkeling zijn beoordeeld in het rapport “Effectbeoordeling beschermde soorten Westergouwe” (Grontmij i.o.v Projectbureau Westergouwe, 2009). Uit deze beoordeling blijkt dat de aan te leggen ecologische zone, aangevuld met maatregelen zoals broeihopen voor de ringslang en alternatieve broedgelegenheid voor de vogels voldoende zijn om behoud van de functionaliteit van het gebied voor de soorten te waarborgen.

Voor het aangepaste ontwerp voor inrichting van de natuurzone geldt dat ook dan deze functionaliteit gewaarborgd moet zijn.

2.2 Verbindingszone

De provincie Zuid-Holland heeft eind jaren negentig vastgelegd wat het streefbeeld is voor nog te realiseren ecologische verbindingzones binnen de provincie (“Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland – Aanwijzingen voor inrichting en beheer”, Provincie Zuid-Holland 1998). Deze streefbeelden gelden in principe nog steeds. Ook de geplande ligging van de verbindingzones is grotendeels gelijk gebleven en volgens het geldende streekplan is de verbinding Bentwoud-Hollandsche IJssel/Blokboezems dan ook niet van ligging veranderd. Deze streefbeelden kunnen worden beschouwd als het kader voor de ontwikkeling van de verbindingzone binnen plangebied Westergouwe. Het streefbeeld van de verbindingzone wordt beschreven in het tekstvak hieronder. Voor het bestaande ontwerp van de ecologische zone bij Westergouwe geldt dat het goed voldoet aan het streefbeeld en voldoende kansen biedt voor de doelsoorten.

Streefbeeld ecologische verbindingszone Bentwoud- Hollandsche IJssel/Blokboezems

Het streefbeeld voor de verbindingszone langs Westergouwe, zoals aangegeven door het rapport “Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland – Aanwijzingen voor inrichting en beheer” is een zone van moeraselementen (stapstenen) die geschikt is voor kritische diersoorten. De totale lengte is ca. 12,5 kilometer en het deel dat binnen het plangebied Westergouwe gerealiseerd wordt is ca. 1,5 kilometer lang. Het streefbeeld voor de inrichting is een zone met stroken of vlakken moeras op een maximale onderlinge afstand van ca. 300 meter en een minimale lengte van de stroken/vlakken van ca. 250 meter. De moeraselementen liggen aan een verbindende watergang met in het water bij voorkeur een rijke waterplantenvegetatie. De oever bestaat uit een goed ontwikkelde, kruidenrijke moerasvegetatie met riet en wilgenbosjes.

De belangrijkste soorten waar de zone voor bedoeld is, zijn waterspitsmuis, hermelijn, aardmuis, rosse woelmuis, ringslang en zeggedoorntje. Voorbeelden van soorten die van de maatregelen meeprofiten zijn variabele waterjuffer en grote roodoogjuffer.

De verbinding krijgt vorm in het kader van de plannen voor de aanleg van het Bentwoud. De zone kan deels gecombineerd worden met de geplande recreatieve boszone. De stapstenen kunnen worden aangelegd in de vorm van brede plas-dras bermen (bv. 30-50 m) en zo mogelijk grotere moerasvlakken. In beide gevallen is verlaging van het maaiveld noodzakelijk. Voor een verbindende watergang dient aansluiting te worden gezocht met bestaande watergangen (bijvoorbeeld Vijfde Tocht en doorgaande watergangen in de Zuidplaspolder). Langs deze watergangen kunnen natuurvriendelijke oevers worden aangelegd. Faunapassages maken een wezenlijk onderdeel uit van deze verbinding.

Na inrichting kan beheer in de moeraselementen de eerste jaren achterwege blijven. Voor de lange termijn is beheer wel wenselijk; zo kan eens in de twee tot vijf jaar maaien tot een opener vegetatie leiden. Door het beheer hier plaatselijk achterwege te laten, kan opslag van boompjes en struiken plaatsvinden. De watergangen langs de moeraselementen worden jaarlijks bij voorkeur gedeeltelijk geschoond.

Knelpunten in de verbindingszone zijn:

- Infrastructuur: A12, A20, dijkwegen Hollandsche IJssel; spoorlijn: Rotterdam + Den Haag – Gouda
- Overig: lintbebouwing Hollandsche IJssel, bebouwing uiterwaarden

3 Beoordeling aangepast ontwerp

3.1 Inleiding

In het aangepaste ontwerp blijft de oppervlakte van de natuurzone gelijk, alleen de ligging aan het zuidoostelijke uiteinde verandert.

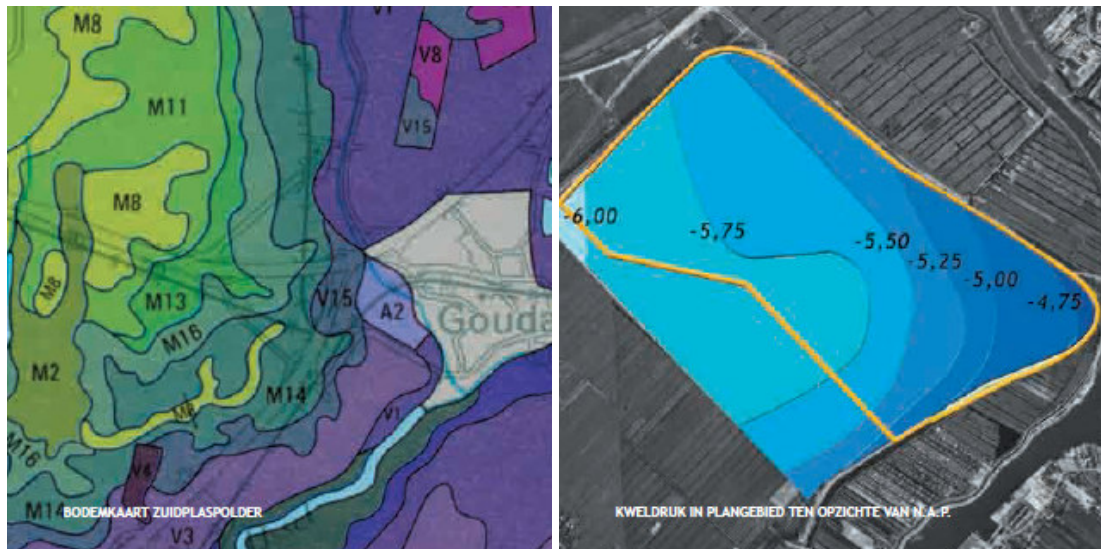
Het oorspronkelijke ontwerp, met een ecologische zone die de Vijfde Tocht volgt van de noordwestkant van het plangebied tot aan de boezem bij de Oosteringdijk.

Het aangepaste ontwerp, waarbij de ecologische zone circa 400 meter ten noorden van de boezem afbuigt om een stukje verder alsnog bij de boezem uit te komen.

In termen van bodem en kweldruk, twee factoren die sterk van invloed zijn op de mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuwe natuur, is er geen noemenswaardig verschil tussen oorspronkelijk en aangepast ontwerp (zie Figuur 3.1).

Figuur 3.1 Bodemkaart en kweldruk in plangebied.

3.2 Beoordeling natuurcompensatie

De oppervlakte van de ecologische zone blijft gelijk. De circa 5 hectare aan natuur die afvalt, kan gemakkelijk alsnog gerealiseerd worden. De aanpassingen (broeihopen, alternatieve nestgelegenheid) die voorzien waren voor de soorten die vanwege de ontwikkeling van de woonwijk Westergouwe schadelijke effecten ondervinden, blijven van kracht. Qua potentie voor natuurontwikkeling is er geen verschil tussen het oorspronkelijke en aangepaste ontwerp. Bodem en kweldruk zijn vrijwel gelijk en landschappelijk is er geen verschil. De waarde van de natuurcompensatie blijft in het nieuwe ontwerp dan ook behouden.

3.3 Beoordeling verbindingszone

De verandering in het ontwerp ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp betekent dat de verbindingszone de Vijfde Tocht niet helemaal volgt tot aan de zuidkant van het plangebied en dat de zone ongeveer 100 meter noordoostelijker bij de boezem uitkomt. Daarmee zit er dus een verspringing in de zone die daarmee niet uitkomt recht tegenover de strook open, groen gebied aan de zuidkant van de boezem. De ligging van de verbindingszones op de beleidskaarten van de provincie zijn echter uitsluitend indicatief; in de praktijk kan er van afgeweken worden, mits de functie van de verbinding bewaard blijft. De Vijfde Tocht stopt bovendien sowieso ongeveer 50 meter vóór de boezem (dit kan ook niet anders door het peilverschil).

Figuur 3.2 Oude (paars) en nieuwe (groen) ligging verbindingszone.

De kritische soorten waarvoor de verbindingszone primair bedoeld is, zijn soorten van natte en/of moerassige omstandigheden. Dit zijn soorten waarvoor de boezem in principe geen hin-

dernis vormt. Het oversteken en over enige lengte volgen van de boezem is geen belemmering en de boezem biedt voor de meeste soorten ook geschikt leefgebied. Dit betekent dat de “omweg” die in het aangepaste ontwerp zit geen negatieve gevolgen heeft voor het functioneren van de verbindingszone. Wel is het zo dat de beschoeiing van beton is en door de hoogte moeilijk te passeren voor kleine, grondgebonden dieren, zoals de waterspitsmuis. Het oplossen van dit knelpunt, bijvoorbeeld door de aanleg van uitreedplaatsen, ligt in principe buiten de reikwijdte van de planontwikkeling voor Westergouwe. De enige hindernis van enige betekenis is de smalle weg over de dijk, maar dit was in het oorspronkelijke ontwerp ook het geval. Deze dijkweg is, in tegenstelling tot de dijkwegen langs de Hollandsche IJssel, door de provincie niet benoemd als knelpunt in de verbindingszone. Het talud van de boezemdijk is ter plekke van de verbindingszone deels begroeid met bos en deels met kort gras. Een natuurlijker beheer van met name de strook grasland zou bevorderlijk zijn voor de functionaliteit van de verbindingszone omdat het voor doelsoorten makkelijker wordt om de strook te overbruggen.

Figuur 3.3 Boezem en dijkweg ter hoogte van de verbindingszone in het nieuwe ontwerp.

4 Conclusies en aanbevelingen

De aanpassing in het ontwerp van de ecologische zone vormt noch voor de functie als natuurcompensatie, noch voor de functie als verbindingszone een belemmering. De oppervlakte en de aard van de inrichting blijven gelijk, waardoor de compensatie gewaarborgd is. Hierbij is wel voorwaarde dat de voorzieningen die in het oorspronkelijk ontwerp zaten (broeihopen, alternatieve nestgelegenheid) alsnog gerealiseerd worden. De omleiding in de verbindingszone vormt geen knelpunt voor de doelsoorten. De functionaliteit van de verbindingszone aan het zuidoostelijke uiteinde zou nog verbeterd worden door natuurlijker beheer van het grasland op de dijk en het aanleggen van uittreedplaatsen of natuurlijke oevers langs de boezem.

Het terreindeel dat is afgefallen in het nieuwe ontwerp verliest, mits er geen grote veranderingen in het beheer optreden, niet de functionaliteit als leefgebied die het nu al heeft. Het naast elkaar bestaan van de ecologische zone die nog gerealiseerd moet worden en de graslandpercelen die zijn afgefallen vergroot de robuustheid van de verbindingszone.

5 Geraadpleegde bronnen

- Effectbeoordeling beschermde soorten Westergouwe. Grontmij i.o.v Projectbureau Westergouwe, 2009.
- Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland – Aanwijzingen voor inrichting en beheer. Provincie Zuid-Holland 1998
- Waterstad Westergouwe. Bosch Slabbers en Kraaijvanger Urbis in samenwerking met de gemeente Gouda. Maart 2005